

Riječ urednice

Pred vama je još jedan, u sada već dužem nizu brojeva časopisa *Fontes: izvori za hrvatsku povijest*. Iz bogate riznice arhivskoga gradiva koje se čuva u Hrvatskom državnom arhivu (HDA) u Zagrebu, ovoga smo puta odabrali nešto drugačiju vrstu dokumenata od onih koje obično objavljujemo. Nakon četiri godine vraćamo se posebnoj formi dokumentiranja prošle stvarnosti – osobnoj prepisci, pismima članova jedne hrvatske plemićke obitelji. Radi se o izboru od 73 pisma koje su izmijenili članovi obitelji Črnkovečki (Črnkoci, u izvorima Chernkoczy)/Vojković iz razdoblja prijelaza 17. na 18. stoljeće. Obiteljski posjed po kojem su se i prozvali bio je Črnkovec u današnjoj Zagrebačkoj županiji, blizu Velike Gorice. Autorica većine odabranih pisama je Elizabeta Barbara Gradečka (Gereczy) koja se tijekom 36 godina obuhvaćenih u ovdje objavljenim pismima dopisivala sa svojim prvim suprugom, Franjom Antunom Črnkovečkim, zatim drugim suprugom, Nikolom Vojkovićem od Klokoča te sinom Kristoforom Črnkovečkim. Uz njezina pisma objavljujemo i pisma koje su navedeni korespondenti upućivali Elizabeti Barbari kao i pisma Ane Marije Magdalene klarise Kristine, Elizabetine kćeri, upućena bratu Kristoforu Črnkovečkom.

Kroz pisma koja ovdje objavljujemo, o tadašnjem svijetu saznajemo mnogo. Prati-mo dio života Elizabete Barbare Gradečke koja se udala s otprilike 16 godina i od tada živjela život supruge, majke, a u suprugovu odsustvu i voditeljice imanja te pratiteljice i aktivne sudionice zbivanja njezinoga društvenog kruga. S jedne strane, pisma nam otkri-vaju nježan osoban odnos Elizabete Barbare, posebno s njezinom prvim suprugom, raz-govore o obiteljskim prilikama i odrastanju njihova najstarijeg sina, Kristofora – Tofice, kako su ga od milja zvali, no s druge strane, pisma nam daju mnoštvo podataka o gos-podarskoj svakodnevici i problemima u upravljanju imanjem. Društvena zbivanja koje Elizabeta Barbara prenosi svojim korespondentima oslikavaju prizore iz socijalnog živo-ta tadašnjeg plemstva te njihovih međusobnih odnosa. Kroz pisma se posredno provlače i političke prilike toga doba u Hrvatsko-slavonskome Kraljevstvu jer su oba njezina su-pruga, kao i sin, obavljali razne upravne, političke i vojne dužnosti. To je i vrijeme smje-ne na ugarskom prijestolju što je bilo povezano s pitanjima položaja Hrvatsko-slavon-skog Kraljevstva te ujedno i vrijeme dugogodišnje, iscrpljujuće borbe s Turcima. U jednoj bitci s Turcima 1717. pogiba i Elizabetin sin Kristofor, dok kćer Ana Marija Magdalena još 1709. polaže zavjete u samostanu klarisa gdje i umire oko 1731.

Ovdje objavljena prepiska čuva se u HDA u dva arhivska fonda: HR-HDA-705. Obitelj Chernkoczy te HR-HDA-726. Obitelj Josipović-Vojković. Za objavu ih je priredila doc. dr. sc. Valentina Janković s Odjela za povijest Hrvatskog katoličkog sveučilišta, u okviru projekta *Obitelj kroz povijest – iskazi i nositelji identiteta društava središnje i sjeverozapadne Hrvatske od kasnog srednjeg vijeka do modernoga doba*. Izazov priređivači pri pripremi pisama za objavu zasigurno je bila i činjenica što su neka od

pisama oštećena, a i pisana su kajkavskim narječjem onoga doba. Nadalje, priređivačica, dr. Janković je uz uvodnu studiju, i tekst pisama opremila opsežnim bilješkama u kojima pojašnjava manje poznate situacije ili osobe. Dodatnu vrijednost svakako predstavljaju i Imensko te Geografsko kazalo kao i Popis manje poznatih riječi. Također, izdanje je opremljeno i ilustracijama uz objavljenu korespondenciju – snimkama originalnih pisama iz dva ranije spomenuta fonda HDA.

Nadamo se da će ova edicija *Fontesa* zadovoljiti interes zaljubljenika u obiteljsku, gospodarsku i socijalnu povijest Hrvatske u ranom novom vijeku te potaknuti buduće čitatelje – povjesničare, ali i širu javnost za izučavanje prošle stvarnosti kroz ovu posebnu prizmu, epistolarnu formu izričaja, ovoga puta jedne hrvatske plemićke obitelji.

Tatjana Šarić